

Original Article / Orijinal Araştırma

Bir Devlet Üniversitesinde Görev Yapan Güvenlik Personeline Verilen İlk Yardım Eğitiminin Etkinliğinin Değerlendirilmesi
The Efficiency Evaluation to First Aid Training Given to Security Personnel in A State University

Işıl Işık Andsoy¹, Ayşegül Oksay Şahin¹, Sevda Ural¹

ÖZET

¹ Karabük Üniversitesi
Sağlık Yüksekokulu
Karabük / Türkiye

Amaç: İlk yardım tüm toplumlarda temel eğitim konuları arasında yer almaktadır. Bu çalışmada, bir devlet üniversitesinde görev yapan güvenlik personeline verilen üç günlük ilk yardım eğitiminin etkinliğinin değerlendirilmesi amaçlandı.

Gereç ve yöntem: Araştırma kapsamına, bir devlet üniversitesinde çalışan tüm güvenlik görevlileri alındı. Örneklemi ise araştırma süresince izinli olmayan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 60 güvenlik görevlisi (Yanıtlama oranı:%80.2) oluşturdu. Tüm katılımcılara 15 kişilik gruplar halinde üç günlük süre ile teorik ve pratik ilk yardım eğitimi verildi. Araştırmanın verileri, eğitim öncesi ve eğitim sonrasında toplam 62 soru içeren anket formu ile toplandı. Elde edilen veriler sayı, yüzdelik ve iki yüzde arasındaki farkın önemlilik testi ile değerlendirildi.

Bulgular: Güvenlik personelinin %76.7'si erkek, %78.3'ü lise mezunu, %73.3'ü evli ve %36.7'si 28-33 yaş arasındaydı. Tüm katılımcıların %53.3'ü 5 yıl ve üzeri mesleki tecrübeye sahipti. Katılımcıların %90'ı mesleki eğitimi içerisinde ilk yardım dersi almıştı. %48.3'ü ilk yardım gerektirecek bir durumla karşılaşmıştı. En sık karşılaşılan durum ise bayılma (%47.8) idi. Katılımcıların çoğunluğunun eğitim sonrasında ilk yardıma yönelik bilgileri olumlu yönde artış göstermesine karşın, eğitim öncesi ve sonrası bilgi durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı.

Sonuç: Sınırlı sürede yapılan ilk yardım eğitiminin, bilgi düzeyi üzerinde olumlu farklılık yarattığı ancak istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadığı saptandı.

Anahtar Kelimeler: Güvenlik personeli; ilk yardım; ilk yardım eğitimi

ABSTRACT

Purpose: First aid is one of the basic education subjects in all societies. This study was performed the efficiency of the three day long first aid training given to a state university security personnel.

Material and Method: The complete list of the state university security personnel's participation is assumed. Total of sixty participants divided into fifteen groups were trained in both the theoretical and the practical for the duration of three days (answer ratio was 80.2 %). Participants were also given a questionnaire form consisting of sixty-two questions before and after the training program. The datas were evaluated by the significance test of the difference between number, percentage and test significant difference between two percentages

Findings: 76.7% of the participants were male, 78.3% were high school graduates, 73.3% were married and 36.7% of them were between twenty-eight and thirty-three years old. 53.3% of all the trainees had five years or more work experience. It was determined that 90% of the participants already had first aid training during their vocational education. 48.3% of participants faced cases on the job that required first aid care, 47.8% of the cases that required first aid care were fainting related. Although it was seen that participants' knowledge level were increased after the training, there were no significant difference statistically between before and after training in terms of knowledge status.

Conclusion: It's been determined that the first aid training in limited duration will positively impact ones' knowledge level and there was no statistically significant difference.

Keywords: Security personel, first aid, first aid training

Corresponding Author:

Işıl Işık Andsoy,

Karabük Üniversitesi,
Sağlık Yüksekokulu,
Hemşirelik Bölümü

Email:

isilandsoy@gmail.com

Başvuru Tarihi/Received :

06-12-2013

Düzeltilme Tarihi/Revised:

26-02-2014

Kabul Tarihi/Accepted:

26-02-2014

Giriş

Yaşamın çeşitli dönemlerinde bulunan her ortamlarda, kaza ve hastalıklarla karşılaşılması kaçınılmaz durumlardır. Ev, iş ya da trafik kazaları ile doğal afetler nedeni ile çok sayıda insan yaşamını kaybetmekte ya da sakat kalmaktadır. Yaralanmalara bağlı ölüm 15-29 yaş grubunda yaklaşık %40 oranındadır (1). Dünya Sağlık Örgütü (WHO) 2020 yılına kadar gençleri ilgilendiren şiddet ve kazalara bağlı ölüm ile yaralanmaları en az %50 azaltmayı hedeflemiştir (2). Bu hedefe ulaşmak toplumun her kesimine ilkyardım eğitimi yapılarak, bilinç kazandırılarak mümkün olacaktır. Bilindiği gibi ilkyardım, herhangi bir kaza veya yaşamı tehlikeye düşüren bir durumda, sağlık görevlilerinin yardımı sağlanıncaya kadar hayatın kurtarılması ya da durumun kötüye gitmesini engellemek amacıyla olay yerinde tıbbi araç gereç kullanılmaksızın mevcut olanaklarla yapılan ilaçsız uygulamalardır (3). Hasta veya yaralının yaşam şansını arttırmak, oluşabilecek sakatlanmaları önlemek ve iyileşmeyi kolaylaştırmak için ilkyardım gereklidir. İlkyardım girişimlerinin doğru yapılabilmesi için de ilkyardım eğitimi zorunludur. Yanlış ilkyardım uygulamaları bireylerin iyileşmelerini geciktirebilmekte, sakat kalmalarına veya ölmelerine neden olabilmektedir. Kaza veya olay yerinde ilk dakikalarda uygulanacak etkili ve bilinçli bir ilkyardım ile bu ölümlerin yaklaşık yarısını önlemek mümkündür (3). Dolayısıyla özellikle genç nüfusunun yoğun olduğu üniversite kampüslerinde görev yapan güvenlik görevlilerinin de ilkyardım konusunda bilgi sahibi olmalarının önemli olduğuna inanılmaktadır.

İlkyardım tüm toplumlarda temel eğitim konuları arasında yer almaktadır (4,5). Bu konuda öğretmenler, sağlık çalışanları ve polisler gibi çeşitli bireylerin yanı sıra, anneler ve mahkumlar üzerinde de yapılmış çalışmalar bulunmaktadır (5-9). Bilindiği gibi güvenlik personeli, kişileri, kurumları veya değerli diğer bireyleri koruma işi yapan kişilerdir. Ek olarak güvenlik personellerinin iletişim, yangın, afetler, patlayıcılar, kişi koruma, güvenlik sistemleri, olay yeri incelemesi, hukuk, ilkyardım, narkotik, silahlar gibi önemli konularda eğitim almaları gerektiği belirtilmektedir (10). Konunun önemine dayanarak araştırma; bir devlet üniversitesinde

halen çalışmakta olan güvenlik personeline verilen ilkyardım eğitiminin etkinliğini belirlemek amacıyla yapıldı.

Gereç ve Yöntem

Araştırma; bir devlet üniversitesinde çalışan güvenlik personeline verilen ilkyardım eğitiminin etkinliğini değerlendirmek amacıyla yapılmış kesitsel tanımlayıcı bir çalışmadır.

Araştırmanın evrenini söz konusu üniversitede çalışan toplam 81 güvenlik personeli oluşturdu. Araştırmanın yapıldığı tarihte izinli olan ya da raporlu olan, veri toplama formunda hata tespit edilen ve araştırmaya katılmayı kabul etmeyen 21 güvenlik personeli kapsam dışı bırakıldı. Araştırmanın örneklemini ise araştırmaya katılmaya gönüllü 60 (%80.2) güvenlik personeli oluşturdu. Araştırma kapsamına alınan güvenlik personeline 05-09.11.2012, 12-16.11.2012, 19-23.11.2012 ve 26-30.11.2012 tarihlerinde haftada üç günlük süre ile (Pazartesi- Çarşamba- Cuma); ilkyardım konuları ile ilgili ağırlıklı teorik bilgilerin verildiği bir ilkyardım kursu düzenlendi. Sağlık personeli dışı temel ilkyardım eğitimi, Karabük Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu sorumluluğunda gerçekleştirildi. Güvenlik personelinde oluşan kursiyerlerin, yaş, cins, medeni durum, çalışma süresi, eğitim durumu, mesleki bilgilerini içeren demografik bilgileri kaydedildi. Eğitime katılan personele, 15 kişiden oluşan 4 grup halinde, üç günlük süre ile ağırlıklı olarak teorik ve uygulamalı ilkyardım eğitimi verildi. Eğitim materyali olarak bilgisayar, projeksiyon cihazı, video gösterimi, pratik uygulamada da kardiyopulmoner resusitasyon maketi, hastane öncesi alanda yaralı taşıma ve tespit materyalleri kullanıldı.

Tüm gruplara eğitim öncesi ve eğitimden iki hafta sonra, sosyodemografik özellikler ile beraber ilkyardım bilgi düzeylerini belirlemek için doğru/ yanlış /fikrim yok şeklinde cevaplanan 62 sorudan oluşan ön test ve son test uygulandı. Hazırlanan anket formu, sosyodemografik özellikleri içeren 10 soru, ilkyarıma ilişkin genel giriş konuları (14), temel yaşam desteği (11), durum değerlendirmesi (8), havayolu tıkanıklığı (4), kanamalar (3), yaralanmalar (3), kırık, çıkık,

burkulma ve uzuv kopmaları (3), bilinç durumu bozuklukları (5), ısı dengesi bozuklukları (3), zehirlenmeler (2), hayvan ısırıkları (3) ve taşıma teknikleri (3) başlıklarından oluşmaktaydı.

Araştırmadan elde edilen verilerin değerlendirilmesi veri kodlama kılavuzu doğrultusunda kodlanarak verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzdelik dağılımlar ve iki yüzde arasındaki farkın önemlilik testi kullanıldı.

Etik Boyutu

Araştırma için uygulamanın yapılacağı kurumdan izin alındı. Ayrıca örnekleme alınan katılımcılar; araştırmanın amacı ve veri toplama formları hakkında uygulama öncesi bilgilendirildi ve onamları alındı.

Bulgular

Araştırmaya katılan güvenlik personelinin çoğu (%36.7) 28-33 yaş grubunda,% 76.7'si erkek, %78.3'ü lise mezunu, %73.3'ü evli ve %53.3'ü meslekte 5 yıl ve üzeri çalışmaktaydı (Tablo 1). Güvenlik görevlilerinin %98.3'ünün kan grubunu bildiği, %58.3'ünün herhangi bir neden ile 112'yi çağırdığı belirlendi. Katılımcıların % 90'ı mesleki eğitimi içerisinde ilkyardım dersinin bulunduğu, %48.3'ü ilkyardım gerektirecek bir durumla karşılaştığı, en sık karşılaştıkları durumun ise %47.8 oranda bayılma durumunun olduğu saptandı. İlkyardım girişimi yapan katılımcıların %53.3'ü yaptıkları kurtarıcı girişimleri başarılı bir şekilde gerçekleştirdiklerini, % 46.7'si ise ilkyardım gerektirecek bir durumda tereddütsüz karar verebileceğini bildirdi (Tablo 2).

Araştırmada eğitim sonrası dönemde, güvenlik görevlilerinin verdiği doğru yanıtların yüzdelik olarak arttığı belirlendi. Doğru yanıt oranında en yüksek artışın sırasıyla bilinç durumu bozuklukları, taşıma teknikleri, temel yaşam desteği, ilkyardıma ilişkin genel bilgiler ve ısı dengesi bozuklukları ile ilgili sorulara verilen cevaplarda olduğu görüldü. Ancak eğitim öncesi ve sonrası bilgi düzeyi karşılaştırmasında tüm ilkyardım konuları ve konulara ait soru maddeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamadı (Tablo 3).

Araştırmada ilkyardım uygulamaya yetkili kişiyi doğru bilme oranı eğitim sonrasında % 58.3'

den % 91.7' ye, yetişkin bireylerdeki normal nabız sayısını doğru bilme oranı eğitim öncesinde %68.3'den %86.7'ye, solunum sayısını bilme oranı ise %51.7'den %65.0'a yükseldi. Kalp masajı ve suni solunum oranında doğru cevap sayısı eğitim öncesinde %53.3 iken eğitim sonrasında %90 oranındaydı. İlkyardım gerektiren bir durumla karşılaşılan güvenlik personelinin, en fazla karşılaştıkları durum olarak belirttikleri bayılan bir kişiye yapılması gereken ilkyardım uygulamalarını doğru cevaplama oranı eğitim öncesinde %16.7 iken, eğitim sonrasında bu oranın % 41.7, epilepsi durumunda yapılacakları doğru bilme oranı ise %46.7' den % 81.7 oranına kadar artış gösterdiği görüldü. Araştırmada asidik veya bazik madde içildiğinde yapılması gerekenler konusunda doğru yanıt verme oranı eğitim öncesinde % 23.3 iken eğitim sonrasında bu oran % 38.3' e, akrep, arı, yılan sokmalarında yapılması gerekenleri doğru bilme oranı eğitim öncesinde % 46.7 iken, eğitim sonrasında % 65'e yükseldiği belirlendi (Tablo 3).

Tablo 1.Sosyodemografik özellikler(n=60)

Özellikler	N	%
Yaş		
22-27 yaş	21	35
28-33 yaş	22	36.7
34-39 yaş	9	15
40-45 yaş	5	8.3
46 yaş ve üzeri	3	5
Cinsiyet		
Kadın	14	23.3
Erkek	46	76.7
Eğitim durumu		
Lise	47	78.3
Önlisans	13	21.7
Medeni durum		
Evli	44	73.3
Bekar	13	21.7
Boşanmış	3	5.0
Meslekteki görev süresi		
1-5 yıl	28	46.7
6 yıl ve üzeri	32	53.3

Tablo 2. Güvenlik görevlilerinde ilkyardım ve ilkyardım uygulama ile ilgili bazı değişkenler

Bazı değişkenler	N	%
Kan grubunu bilme durumu		
Evet	59	98.3
Hayır	1	1.7
Herhangi bir nedenle 112' yi çağırdınız mı?		
Evet	35	58.3
Hayır	25	41.7
Mesleki eğitiminiz sırasında müfredatınız içinde ilkyardım dersi var mıydı?		
Evet	54	90.0
Hayır	6	10.0
İlkyardım yapmanızı gerektiren bir durumla karşılaştınız ve uyguladınız mı?		
Karşılaştım, uyguladım	15	25.0
Karşılaştım, uygulamadım	8	13.3
Karşılaşmadım	37	61.7
İlk yardım gerektiren bir durumla karşılaştıysanız durum ne idi? (n=23)*		
Trafik kazası	4	17.4
Bayılma	11	47.8
Kalp krizi	1	4.3
Epilepsi nöbeti	4	17.4
Yaralanma	3	13.1
İlk yardım uyguladıysanız, uyguladığınız ilkyardım girişimlerinin başarılı olduğunu düşünüyor musunuz?(n=15)*		
Evet	8	53.3
Hayır	7	46.7
İlkyardım yapmanızı gerektiren bir durumla karşılaşırsanız tereddütsüz karar vererek uygulayabilir misiniz? (n=60)		
Evet	28	46.7
Hayır	32	53.3

*Yüzde n sayısına göre alınmıştır.

Tartışma

Araştırma; Karabük Üniversitesi'nde çalışan güvenlik personeline verilen ilkyardım eğitiminin etkinliğini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Katılımcıların % 90'ının mesleki eğitimi içerisinde ilkyardım dersi yer aldığı belirlendi. İlkyardım tüm toplumlarda yapılması gereken temel eğitimlerden (4,5). Ülkemizde ilkyarıma yönelik bilgi düzeyini belirlemeye yönelik öğrenciler, mahkumlar, ev hanımları, şoförler, hekim dışı sağlık personeli gibi değişik özellikteki gruplar üzerinde yapılmış birçok çalışma bulunmaktadır (6,11-14). Yapılan incelemeler sonucunda güvenlik görevlileri üzerinde yapılmış bir çalışmaya rastlanılamaması bulguların spesifik olarak tartışılması konusunda

zorluklar yaşanmasına neden olmuştur. Ancak, bilindiği gibi güvenlik polis kuvvetlerinden vatandaşlara, hukuk sisteminden kar amacı gütmeyen kuruluşlara, kamu sektöründen özel sektöre kadar uzanan bir zincirdir. Özel güvenliğin de bu zincirde kendine ait bir yeri vardır (15). Özel güvenlik görevlileri özel güvenlik komisyonunun kendisine tanıdığı alanlarda (park, okul, üniversite, hastane, banka vb) daha çok suç önleme faaliyeti yapmakla görevlidir (16). İsveç'te ambulans ve hasta nakil gibi sağlık hizmetleri de özel güvenlik sektörünün faaliyeti kapsamındadır. Türkiye'de ilkyardım dersi özel güvenlik eğitim müfredatında yer almakla birlikte eğitim süresi temel ilkyardım uygulamaları için yeterli süre değildir (15,17). Oysa güvenlik görevlileri ilkyardım gerektirecek bir durumla karşılaşma olasılığı yüksek olabilecek bir gruptur.

Tablo 3. Güvenlik Görevlilerinin İlkyardım eğitimi öncesi ve eğitim sonrası doğru yanıt verme durumu (n=60)

Genel Konular	Eğitim öncesi doğru yanıt oranı (%)	Eğitim sonrası doğru yanıt oranı (%)	İstatistiksel Analiz
İlkyarıma İlişkin Genel Bilgiler	53.3	78.5	$X^2=3.010$; $p=0.157$
Temel Yaşam Desteği	34.8	60.5	$X^2=0.015$; $p=0.99$
Kazazede Durum Değerlendirmesi	33.3	50.0	$X^2=0.215$; $p=0.125$
Hava Yolu Tıkanıklığı	51.0	76.0	$X^2=0.125$; $p=0.120$
Kanamalar	34.0	44.0	$X^2=0.120$; $p=0.112$
Yaralanmalar	18.3	35.0	$X^2=0.546$; $p=0.34$
Kırık, Çıkık Burkulma ve Uzuv kopmaları	48.0	72.8	$X^2=3.672$; $p=0.456$
Bilinç Durumu	44.0	72.1	$X^2=2.146$; $p=0.352$
Bozuklukları	46.1	71.2	$X^2=1.590$; $p=0.261$
Isı dengesi bozuklukları	46.7	63.4	$X^2=3.112$; $p=0.115$
Zehirlenmeler	46.7	63.4	$X^2=3.112$; $p=0.115$
Hayvan Isırıkları	54.4	78.4	$X^2=0.732$; $p=0.75$
Taşma teknikleri	44.5	71.2	$X^2=2.249$; $p=0.753$

Bu amaçla Karabük Üniversitesi'nde çalışan güvenlik personelinin ilkyardım konusunda eğitim gereksinimlerinin belirlenip, gerekli eğitimin verilmesinin koruyucu sağlık hizmetlerine önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Katılımcıların %38.3'ü ilkyardım gerektiren bir durumla karşılaşmış olup, yarısına yakını (%46.7) eğitim sonrasında ilkyardım gerektiren bir durumla karşılaştıklarında kendisini tereddütsüz karar verecek durumda olduğunu ifade etmiştir. Güvenlik görevlileri en sık bayılma durumu ile (%18.3) karşılaştıklarını belirtmiş, bayılan kişiye yapılması gereken ilkyardım uygulamalarını doğru cevaplama oranı eğitim öncesinde %16.7 iken, eğitim sonrasında bu oran % 41.7' ye ulaşmıştır. Otobüs ve kamyon şoförlerinde yapılan bir çalışmada ilkyardım gerektiren bir durumla karşılaşma oranı % 57.0 ve en sık karşılaşılan durumun kanama (%91.6) olduğu belirlenmiştir. Bayılmanın ise üçüncü sırada (% 47.9) yer aldığı saptanmıştır (18). Çalışma sonuçlarının farklı olması şoförlerin trafik kazaları ile karşılaşma olasılıkları yüksek bir grup içerisinde yer almaları, üniversitede çalışan güvenlik görevlilerinin ise çalıştıkları ortam gereği daha az riskli durumlar ile karşılaşmalarından ve daha çok sağlıklı genç bireylerle bir arada olmalarından kaynaklanabilir. Çalışmamızda epilepsi durumunda yapılacakları doğru bilme oranı ise % 46.7' den % 81.7' ye yükselmiştir. Nayir ve arkadaşlarının 2011 yılında ilkyardım eğitimi almamış öğretmenlerle yaptığı çalışmada bu oranlar sırasıyla bayılma durumu için % 84.6 ve epilepsi için % 74.2' dir (19). Bu oranların çalışmamızdan yüksek bulunmasının nedeni öğretmenlerin genel kültürlerinin ve öğrenim düzeylerinin özel güvenlik çalışanlarından yüksek olmasından kaynaklanıyor olabileceği kanısındayız. Diyarbakır'da çalışan öğretmenler üzerinde yapılan başka bir çalışmada oranlar daha düşük (% 34.8 ve %30.5) bulunmuştur ⁸ Li ve arkadaşları (2012), Çin'de yer alan bir anaokulunda çalışan öğretmen ve sağlık çalışanlarında bayılma durumunda yapılması gereken ilkyardım uygulamasını doğru bilme oranı %41.2 olarak bulmuş, çalışmamız ile benzer sonuçlarda olduğu görülmektedir (20). Dündar ve ark (1999), yaptığı çalışmada epilepsi krizinde hekim dışı sağlık personelinde doğru yanıt verme oranı %48.3 Hatzakis ve arkadaşları (2005), Yunanistan'daki sanayi işçilerinde %29.2 olarak saptanmıştır (21). Çalışma sonucunun yapılan diğer çalışmalara göre ilkyardım uygulamalarını

doğru bilme oranlarının daha yüksek oranda çıkması olumlu bir sonuçtur.

Katılımcıların "ilkyarıma ilişkin genel bilgileri" sorgulandığında eğitim sonrasında verilen doğru yanıtların eğitim öncesinden belirgin düzeyde yüksek olduğu (%53.3'ten %78.5'e) ancak istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur (p>0.05). Yetişkin bireylerdeki normal nabız sayısını doğru bilme oranı eğitim öncesinde %68.3' den %86.7' ye, solunum sayısını bilme oranı ise % 51.7'den % 65' e yükselmiştir. Trafik polisleri üzerinde yapılmış bir çalışmada da araştırmamıza benzer şekilde eğitim sonrasında nabız ve solunum sayısını doğru cevaplama oranı yükselmiştir (5).Metin ve Mutlu'nun (2010) üniversite öğrencilerinde yaptığı bir çalışmada nabız sayısını doğru bilme oranı %82.8, solunum sayısını %56.7 olduğu saptanırken, polis okulu öğrencilerinde yapılmış bir başka çalışmada bu oranlar sırasıyla %72.7 ve %69.3 olarak bulunmuştur(11,22). Çalışmamızda bu oranların diğer çalışmalara göre yüksek çıkması sevindirici bir bulgudur.

Araştırmamızda yapılmış olan ilkyardım eğitiminin etkili sonuçlarından bir diğeri de "temel yaşam desteği"dir. Eğitim sonrasında verilen doğru yanıtların eğitim öncesinden belirgin düzeyde yüksek olduğu (%34.8'ten %60.5'e) ancak istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur (p>0.05). Konu başlığı altında sorduğumuz kalp masajı ve suni solunum ile ilgili sorulara verilen doğru cevaplar eğitim öncesinde %53.3 iken eğitim sonrasında %90'a ulaşmış olması olumlu ve sevindirici bir sonuçtur. Benzer şekilde trafik polisleri üzerinde yapılmış başka bir çalışmada bu oranın da eğitim sonrasında arttığı görülmüştür (5,23). Diğer yandan ilkyardım eğitimi verilmeksizin bilgi düzeyi belirlemeye yönelik yapılan diğer çalışmalarda oranlar daha düşük bulunmuştur (8,21,22,24,25).

Katılımcıların ilkyardım uygulamaya yetkili kişiyi doğru bilme oranı %58.3' den % 91.7'ye artış göstermiştir. İlkyardım eğitimi uygulanmaksızın öğretmenler üzerinde yapılan bir çalışmada doğru cevap alma oranı %94, üniversite öğrencilerinde bu oran % 80.6'dır (19,22). Yeni mezun paramediklerde % 87.1 oranında iken şoförlerde oran daha düşüktür (% 8.3)(9,18). İlkyardım uygulayacak kişiyi doğru bilme oranı,

yapılmış çalışmalarda grupların özellikleri göz önüne alındığında eğitim durumunun yüksek olmasının doğru bilme oranını etkileyebileceği kanısındayız.

Soluk yoluna yabancı cisim kaçması kısa sürede kalıcı beyin hasarına ve ölüme sebep olabilecek hayati bir durumdur (26). Araştırmada katılımcıların “Hava Yolu Tıkanıklığı” sorgulandığında eğitim sonrasında verilen doğru yanıtların eğitim öncesinden belirgin düzeyde yüksek olduğu (%51.0’dan %76.0’a) ancak istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0.05$). Farklı gruplar üzerinde yapılan çalışmalar incelendiğinde; mahkumlarda %11.4 (6), öğretmenlerde %29.2 ve annelerde %20.4 olarak saptanmıştır (7,8). Çalışmamızda eğitim sonrası oranın yüksek bulunması özel güvenlik görevlilerine verilmiş olan eğitimin olumlu olduğunu düşündürebilir. Bu sonuç ayrıca eğitimlerin düzenli ve periyodik şekilde tekrarlanıp, bilgilerin güncel tutulmasının önemini akla getirmiştir. Ülkemizde de ilkyardım eğitimi sürekliliği ve değişen bilgiler doğrultusunda güncelleme eğitimlerinin yapılması gerekliliği üzerinde durulmaktadır.

Araştırmada “zehirlenmeler” sorgulandığında eğitim sonrasında verilen doğru yanıtların eğitim öncesinden belirgin düzeyde yüksek olduğu (%46.7’den %63.4’e) ancak istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0.05$). Araştırmada asidik veya bazik madde içildiğinde yapılması gerekenler konusunda doğru yanıt verme oranı eğitim öncesinde %23.3 iken eğitim sonrasında bu oran %38.3’e yükselmiştir. Nayir ve ark. (2011) öğretmenler üzerinde yaptığı çalışmada bu oran %29.4 olarak bulunmuştur (19). Yine polis okulu öğrencilerinde yapılan bir başka çalışmada %23.8 oranında doğru cevap verildiği saptanmıştır. Hekim dışı sağlık personelinde yapılan çalışmada ise doğru yanıtlama oranının daha yüksek (% 85.5) olduğu bulunmuştur.^[11,14] İlkyardım eğitimi almış bir grup olan sağlık personelinde bu oranın yüksek olması beklenen bir sonuçtur. Genel olarak sağlık dışı bireylerde bu oranların eğitim öncesi ve sonrası da düşük olması, kostik eroziv madde içimi ile ilgili eğitimlerin daha detaylı anlatılması ve daha fazla zaman verilmesi gerektiğini düşündürmektedir.

Katılımcıların “hayvan ısırıkları” ile ilgili bilgileri sorgulandığında eğitim sonrasında verilen doğru yanıtların eğitim öncesinden belirgin düzeyde yüksek olduğu (%54.4’den %78.4’e) ancak istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0.05$). Araştırmamızda akrep, arı, yılan sokmalarında yapılması gerekenleri doğru bilme oranı eğitim öncesinde % 46.7 iken, eğitim sonrasında % 65’e yükselmiştir. Nayir ve arkadaşlarının 2011 yılında ilkyardım eğitimi almamış öğretmenlerle yaptığı çalışmada bu oran %61 olarak bulunmuştur. Bu durum öğretmenlerin kültürel seviyelerinin yüksek olmasından kaynaklanabileceği değerlendirilmektedir. Yapılan diğer çalışmalarda 0-6 yaş çocuğu olan annelerde %39 ve şöförlerde %26.1, üniversite öğrencilerinde %24.6 bulunmuş, katılımcıların bu konudaki bilgi düzeylerinin düşük olduğu görülmektedir. Çin’de eğitimli bir grup olan anaokulu çalışanlarında (sağlık personeli ve öğretmen) ise çalışmamıza yakın sonuçlar bulunmuştur (%56.1)(7,18,20,22). Çalışma sonuçlarının diğer çalışmalara benzer olduğu görülmekle birlikte, verilen ilkyardım eğitiminin etkili ve başarılı olduğu kanısındayız.

Araştırmanın Sınırlıkları

Bu çalışmanın sınırlılığı sadece uygulandığı alan olan Karabük Üniversitesinde çalışan güvenlik görevlilerini içermesidir. Bulunan sonuçlar Türkiye’deki tüm özel güvenlik personeli için genellenemez.

Sonuç

Özellikle ilkyardım uygulamalarında sürekli değişen bilgilerin güncellenmesi eğitim programları ile mümkün olabilmektedir. Üç günlük teorik ve pratik ilk yardım eğitimi, üniversitede görev yapan güvenlik görevlilerinin ilk yardım bilgi düzeyini konular bazında genel olarak yükseldiği görülmektedir. Sınırlı sürede yapılan ilkyardım eğitiminin bilgilerde olumlu yönde gelişme kaydedilmesine karşın istatistiksel olarak anlamlılık göstermediği belirlendi. Bu doğrultuda kişilerin güvenliğinin sağlanmasında anahtar rol oynayan ve bireyler ile sürekli iletişim kurmayı gerektiren meslek gruplarında ilkyardım uygulamalarına yönelik hizmetiçi eğitimlerin yapılması gerekmektedir. Diğer yandan hedef grubu güvenlik personeli olan ve daha geniş popülasyonlu çalışmaların yapılması ve yapılacak

çalışmalarda eğitim süresi, katılımcıların konuyla ilgili gereksinimleri, ilgi düzeyi, beklentileri, daha önce alınan eğitimin etkisinin değerlendirilmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

1. Sağlık Bakanlığı. Türkiye Hastalık Yükü Çalışması, 2004.
2. Ed. Öztürk Y, Günay O. 21. Yüzyılda Herkes İçin Sağlık. II. Baskı. Erciyes Üniversitesi Yayınları, Kayseri; 2008.
3. İnan HF, Kurt Z, Kubilay İ. Temel Sağlık Bakanlığı İlk Yardım Uygulamaları Eğitim Kitabı. Ankara; 2011.
4. Bilir N, Güler Ç. Herkes İçin İlk Yardım. Ankara; 1994.
5. Altıntop L, Dündar C, Güven H, Doğanay Z, Topbaş M. Samsun İl Merkezinde Görev Yapan Trafik Polislerinin İlk Yardım Eğitimi Öncesi ve Sonrası Bilgi Düzeyleri. Ulusal Travma Dergisi 2000; 6: 53-56.
6. Köksöy S, Öncü E, Şermet Ş, Sungur MA. Cezaevinde Bulunan Mahkumların İlk Yardım Bilgi Düzeyleri. Türkiye Acil Tıp Dergisi 2012; 12:20-24.
7. Dereli F, Turasay N, Özçelik H. Muğla İki No'lu Sağlık Ocağı Bölgesinde Yaşayan 0-6 Yaş Çocuğu Olan Annelerin İlk Yardım Konusundaki Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi. TAF Prev Med Bull 2010; 9 (3): 217-224.
8. Erkan M, Göz F. Öğretmenlerin İlk Yardım Konusundaki Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2006; 9: 63-68.
9. Tosun U, Kızıllan Ç, Kılıç S, Özer M, Yıldırım N. Yeni Mezun Paramediklerin İlk ve Acil Yardım Teorik/ Uygulamalı Eğitim Düzeyi ve Yeterlilik Algıları. TAF Prev Med Bull 2009; 8(4): 291-296.
10. http://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%96zel_g%C3%BCv_enlik_g%C3%B6revlisi. Erişim Tarihi Temmuz 14,2013.
11. Polat SA, Turacı G. Bir Polis Okulundaki Öğrencilerin İlk Yardım Konusundaki Bilgi ve Tutumları. AUTD 2003; 35:27-32.
12. Özyazıcıoğlu N, Polat S, Bıçak H. The Effect of Training Programs on Traditional Approaches That Mothers Use in Emergencies. Emerg Nurs 2011; 37:79-85.
13. Uskun E, Alptekin F, Öztürk M, Kişioğlu AN. Ev Hanımlarının Ev Kazalarını Önlemeye Yönelik Tutum ve Davranışları İle Ev Kazalarına Yönelik İlk Yardım Bilgi Düzeyleri. Ulusal Travma Acil Cerrahi Dergisi 2008; 14: 46-52.
14. Dündar C, Sünter AT, Coşkun M, Topbaş M, Pekşen Y. Samsun Merkez Sağlık Ocaklarında Görev Yapan Hekim Dışı Sağlık Personelinin İlk Yardım Konusunda Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi. O.M.U. Tıp Dergisi 1999; 16(2):113-119.
15. Özel Güvenlik ve Avrupa Toplumundaki Rolü. http://www.gusod.org.tr/1.avrupa_ozel_guvenlik_zirvesi. Erişim Temmuz 21, 2013
16. Uçkun G, Yüksel A, Demir B. Özel Güvenlik Sektörünün Türkiye'deki Rolü ve Dünyadaki Konumu. Elektronik Journal of Vocational Colleges 2012:22-29.

www.ejovoc.org/makaleler/aralik_2012/pdf/03.pdf Erişim Temmuz 18, 2013.

17. <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=7.5.4796&sourceXmlSearch=&MevzuatIliski=0> Erişim Haziran 6, 2013.

18. Şenol V, Çetinkaya F, Yıldırım C. Otobüs ve Kamyon Şoförlerinin İlk Yardım Konusunda Bilgi, Tutum ve Davranışları. Ulusal Travma Acil Cerrahi Dergisi 1999; 5: 19-23.

19. Nayir T, Uskun E, Türkoğlu H, Uzun E, Öztürk M, Kişioğlu AN. Isparta İl Merkezinde Görevli Öğretmenlerin İlk Yardım Bilgi Düzeyleri ve Tutumları. S.D.U. Tıp Fak. Derg. 2011;18(4): 123-127.

20. Li F, Jiang F, Jin X, Qiu Y, Shen X. Pediatric First Aid Knowledge and Attitudes Among Staff in the Preschools of Shanghai, China. BMC Pediatrics 2012; 12:1-7.

21. Hatzakis KD, Kritsotakis EI, Angelaki HP, Tzanoudaki IK, Androulaki ZD. First aid knowledge among industry workers in Greece. Ind Health 2005; 43:327-32.

22. Metin I, Mutlu C. Level of Knowledge About First Aid of the University Students. Trakia Journal of Sciences 2010; 8(2): 262-265.

23. Bildik F, Kılıçaslan İ, Doğru C, Keleş A, Demircan A. The Need for First Aid Awareness Among Candidate Teachers. Türkiye Acil Tıp Dergisi 2011; 11(4): 166-170.

24. Abbas A, Bukhari SI, Ahmad F. Knowledge of First Aid and Basic Life Support Among Medical Students: A Comparison Between Trained and Un-trained Students. Pak Med Assoc 2011; 61(6): 613-616.

25. Yürümez Y, Yavuz Y, Sağlam H, Köken R, Tunay K. Evaluation of the Level of Knowledge of First Aid and Basic Life Support of the Educators Working in Preschools. Akademik Acil Tıp Dergisi 2007; 5(3): 17-20.

26. First Aid. Headquarters, Departments of the Army, The Navy and The Airforce. Field Manual 2002; 4-25.11. http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/army/fm4_25x11.pdf Erişim Haziran 10, 2013.